

a jövő igényeinek megfelelő, nagyszabású központi kísérleti állomás is. *A nagyobb költség ebben az esetben Magyarország erdőgazdaságába fektetett olyan beruházásnak volna tekinthető, amely kamatait már a közel jövőben bőségesen meghozná.*

Teljesen értem, ha Selmezbánya városa minden lehető elkövet azért, hogy fejlődésre vágyó főiskolánkat továbbra is magához lánczolja. Ilyen országos jelentőségű kérdés eldöntésénél azonban nem lehetnek irányadók egy elszigetelt fekvésű és sajnos módon hanyatló város érdekei, amely érdekek különben is, legalább részben, más módon is kielégíthetők volnának. *U a nemzeti, magyarországi érdeke?*

A pesti megnövekedett fűrésztelepről nem szabad megfeledkezni a fűrésztelep elhelyezését
Magashegyi erdőültetések a máramarosszigeti m. kir. erdőgazgatóság területén. *felvétel stb.*

Irta: *Lonkay Antal.*

(Befejezés.)

A vágásterületeknek ültetésre való előkészítése lehetőleg még ősszel történik meg. A szálfavágás kitermelési munkáihoz tartozik a nem értékesíthető fenyőcsucs- és galyfának s a lehántott és ott maradt kéregnek sorokba való összerakása.

A májusban döntött szálfák csucsait augusztusban szokták levágni. A csucok levágása után az egész szálfamennyiséget a csuszatókhoz közelítik.

Októberben, novemberben lehet hozzáfogni a csucok, galyak és más hulladékok összerakásához.

A gerincztől a völgy felé és vissza haladva, keskeny párhuzamos sorokba rakjuk fel a vágás összes lomjait, a sorokat helyenként megszakítjuk, hogy közöttük könnyen lehessen közlekedni. Szokták a lomot apró halmokba is rakni s csak az a fő, hogy se a sorok, se a halmok szélesek ne legyenek, mert különben a legsikerültebb ültetést is feltételezve, hézagossá lesz a fiatalosunk, a lomok elkorhadása után egész nyiladékok maradnak üresen.

A szálfák eregetésekor a munkát akadályozó csucokat is legalyazzák. Hogy a lomsorok és halmok tulságosan szélesek és

magasak ne legyenek, az ilyen legalyazott csucsokat s egyáltalában a sima gömbölyű hulladékokat, amennyiben az ültetést nem gátolják, nem kell a sorokba és halmokba rakni, annál is kevésbé, mert a vágásterületen így össze-vissza fekvő maradt gömbölyű fák kitűnő védelmet nyújtanak a beültetendő csemetéknek.

Sokan helyesebbnek tartják a vágásromok elégetését, csak-hogy az égetéssel az annyira becses humuszréteg is elég; bár mély talajnál ez nem mondható pótolhatatlan veszteségnek, mert a mély termőtalajban a csemete a legjobb sikerrel elültethető és a lomok hamuja ez esetben mint trágya érvényesül, de sekély talajnál, ha a vékony humuszréteg is elég, a csemeteültetés sikere veszélyeztetve van. Gyenge termőhelyeken a vágásromok elkorhadásával megbecsülhetetlen trágyaanyag jut a sovány talajnak.

A sorokba, vagy halmokba rakott lomok között ültetjük tavasszal a hároméves, erőteljes csemetéket.

Minden fanemű, de különösen a fenyőcsemeték ültetésénél elengedhetetlen feltétel, hogy a csemeték gyökerei ültetés előtt meg ne száradjanak. Igen sok ültetés sikertelenségének az oka, a máskülönben jó munka mellett, hogy a kiültetendő csemeték gyökereit, ha kis időre is, a tavaszi nap szárító hatásának teszik ki.

Mint előbb leírtam, a csemeték rendszeren becsomagolva, a hóvermekben üde, porhanyó földbe kerülnek. Innen a csemeték hordozásával megbizott munkások a csemetecsomókat kiemelik s az alján nedves mohhal felszerelt hátikosarakba helyezik s így viszik fel az ültetés helyére. Minden ültetőmunkás szintén nedves mohhal felszerelt kézikosárával van ellátva s ebbe egy-egy szétbontott csemetecsomót helyez be s innen egyenként kiszedegetve ülteti el csemetéit.

A csemeteszállítók megrakott hátikosárral a hátukon egy-két óra hosszat is gyalognak, míg az ültetés helyére érnek, a nedves mohhal csomagolt csemetéknek azonban a szállítás mit sem árthat s azzal, hogy a hátikosarokból szintén nedves mohhal felszerelt kézikosarakba kerülnek a csemeték, eleje van véve minden lelkiismeretlenségnek és ügyetlenségnek, mik a csemeték épségét a munkások részéről fenyegethetnék s csemetéink üde és eleven hajszálgyökerekkel kerülnek a talajba, melynek több mint egy századon át értékes diszét fogják képezni.

A kézikosarakba el nem férő csemetéket úgy csomósan, amint csomagolva vannak, míg rájuk kerül a sor, üde, porhanyó földbe kapáljuk be. Igen megkönnyíti a csemeteszállítást, ha a völgyből a vágásig tekervényes ösvények vezetnek. Ily ösvényeket lehetőleg mindenütt építünk, mert az építésre fordított költség bőven megtérül a megkönnyített csemeteszállítással s az ily ösvények később is igen megkönnyítik az ültetések bejárását.

Az ültetési eljárást azt hiszem felesleges volna hosszasan leírnom. Meredek, porhanyó talaju hegyoldalakat ültetünk be; a beültetett csemetéket elsősorban a zápormosta porhanyótalaj elborítással fenyegeti, másodsorban a csemetéket a rövid idő alatt felburjánzó óriási gyom elnyomással fenyegeti. Hogy e veszedelmekkel a csemete sikeresen megküzdhessen, az ültetőfészkeket 70—80 *cm.* szélességben úgy műveljük meg, hogy irtókapákkal a hegylejtőbe bevágva, a felülről lekerült földet a vízszintesre kiegyengetett fészek alsó harmadában rakjuk le. A fészkeket készítő munkások a fészeknek felülről számított kétharmadában, tehát nem a lejtőről lehuzott s könnyen lecsuszó földbe, hanem e felett a szilárd talajba az ültetőgödröt is kivájják, melyben az utánuk jövő ültetőmunkások a csemete gyökereit szétterjesztve s a csemetét balkézrel tartva és gyöngén rázogatva, a gyökereket az ültetőlyukból kivájt porhanyó földdel betakarják s tenyérral lenyomják. A szélesen, irtókapával megmunkált fészkekben a gyomok csak néhány év múlva képesek elhatalmasodni s a fészkeknek kétharmadrésznyi szélességében beültetett csemetét záporok esetén sem a felülről lemosott föld el nem borítja, sem a fészek alsó egyharmadába lehuzott s könnyen lecsuszó föld magával le nem sodorhatja. Minden tuskó, minden kiálló kő vagy a földön fekvő többé-kevésbé vastag fadarab alá egy-egy csemete ültetendő, mert az így ültetett csemeték minden veszély ellen a legjobban vannak megvédve.

Holdanként 2500 darab csemetét ültetünk, ami 1.5 *m.* sor- és csemetetávolságnak felel meg.

Az ültetést a hóvermekben is kizöldülő vörösfenyő-csemetékkel kezdjük meg.

E becses fanem Máramarosban nem őshonos, amit bizonyít ama körülmény is, hogy az itteni ruthén népnek nincsen reá

saját kifejezése, hanem a német elnevezés után lerhának hívja. Mégis ez értékes fanem ültetésével kötelesség kísérletezni, annál is inkább, mert egyes helyeken közép- és vághatókoru igen szép vörösfenyő-csoportok találhatók.

A vörösfenyőt az ő őshonában, a magas hegységek szintáján leginkább luczfenyő között találjuk; világosság és levegő az életeleme, kedveli az üde talajt és a nem száraz, csapadékos klimát. Ezek a feltételek Máramarosban mind feltalálhatók, nincsen okunk tehát, amiért az európai cédrust a kulturából kizárnók.

Homlokokon, a hegygerinczek mentén s a hegyhátak kiemelkedő részein csoportokban ültetjük a vörösfenyőt, hibát így a legkevésbé követünk el, mert minden fanem a saját nembeli egyedeinek csoportjában nő a legbiztosabban. Ott, ahol ültetjük, leginkább van az erdő a szél romboló hatásának kitéve s helyes, ha e helyeken nem a sekély gyökérzetű luczfenyőt, hanem a gyökereivel a hegy talajába mélyen kapaszkodó s emellett ritka lombozatu vörösfenyőt találja.

A szél rombolása ellen úgy is védekezünk, hogy az üzemosztály-, vágássorozat- és taghatókat képező gerinczek legfelső vonalától jobbra és balra 5—5 m.-es pásztát üresen hagyunk, hogy a szélső fák egész életökben a széllal küzdve, erősen begyökereszenek. Tanácsos a gerinczek felső részén az ültetési hálót is ritkábbra venni, hogy nemcsak a legszélső, de egy pár sor utána következő fa is a szabadabb állásban jobban megerősödjék, nehogy a legszélső sor egy-egy fájának kidőlésével a szél kaput nyisson magának az állomány belsejébe.

A luczfenyő közé legalább is 0·2 elegyarányban jegenyefenyőt elegyítünk, de nem egyenként, — hisz a jegenyefenyő fiatal csemetekorában igen lassu növésű s azt a luczfenyő feltétlenül tulszárnyalja — hanem legalább is 6-soros pásztákban. Ha a két szélső sort a luczfenyő többé-kevésbé megrontja, még mindig marad négy érintetlen sor, mely a továbbnövekedés folyamán nemcsak utoléri, de el is hagyja a luczfenyőt.

A jegenyefenyő a neki megfelelő termőhelyeken erőteljes, hatalmas törzseket nevel s ha fája nem is oly könnyű és fehér, mint a luczfenyőé, de tartósabb, rugékonyabb és nagyobb hordképességű. Leginkább ajánlja a jegenyefenyőnek a luczfenyő közé

való elegyítését a jegenyefenyő ellenálló képessége a szél döntő erejével és a hónyomással szemben. Rovarfalásnak is kevésbé van kitéve, mint a luczfenyő s visszaszerző képessége a fenyők között a legerősebb. Végül még egy jó tulajdonságát kell megemlítenem: természetes uton, magvetés útján könnyen felujítható. El fog még jönni az idő, amikor erdeink jó utakkal lesznek behálózva s kihasználási rendszerünk nem lesz oly merev, mint a mostani, és helyenként még fenyvesekben is előnyt fogunk adhatni a természetes felujításnak a mesterséges felett; akkor megbecsülhetetlen lesz a luczfenyvesekbe elegyített jegenyefenyő, mely rendszeren bő magtermésével mindenütt elvetődik s ha csak egy kevés szórt világossághoz jut, ahol kikelt, meg is állja a helyét.

A jegenyefenyő pásztákban való közbeelegyítésének fontossága eléggé nem méltányolható, mert a jegenyefenyő a neki megfelelő termőhelyeken feltétlenül túlnövi a luczfenyőt s a szélviharok mintegy a jegenyefenyő-pászták seprősödő koronáján át szűrődve és meggyengülve érik a luczfenyő-pászták koronáit; tehát a szél döntő erejével szemben kevésbé ellenálló luczfenyő-pásztákat a jegenyefenyő-pászták szilárd fala védi.

Kár, hogy a jegenyefenyő magassági elterjedése korlátolt s közbeelegyítése 1000 méteren túl a tenger színe felett már nem ajánlható. A fagy iránti érzékenysége, a levegő hőmérséklete s a talaj iránti igényei nem teszik alkalmassá a magasabb szintájában való közbeelegyítésre. Különben a magas hegységekben a favegetáció határán a luczfenyő önmagát védi, fényigényes fanemmé válik, mert a fejlődési időszak rövidsége, a magas-hegységi klíma kevés melege kényszeríti arra, hogy egész levélszervezetét megtartsa. A favegetáció határán, a havasok alján csoportosan havasi fenyőt is ültetünk.

Külföldi példák igazolják, hogy a luczfenyő között a simafenyő is kitűnően beválik. Ez a fagyedzett fanem rendkívül gyorsan növekedik s e gyors növése alkalmassá teszi hézagos fiatalosok pótlására. Nem egyszer megtörténik, hogy ott, ahol tulsok volt a vágáshulladék, ahol a hulladékokat lehetetlen volt keskenyen felrakni, az elkorhadt lomrakások helyén 8—10 éves fiatalosokat kell kipótolni, ilyen helyeken csak a simafenyő volna képes a luczfenyőt növekedésében utolérni.

Különben nemcsak simafenyővel, de más külföldi fanemekkel is teszünk állandóan kísérleteket. Minden egyes külföldi fanemet külön csoportba ültetünk, erős kerítéssel körülveszjük s a szükséges adatokat olajfestékekkel beirt táblákon jegyezzük fel.

Az előbb leírtakból látható, hogy a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság magashegységi erdeiben gondos kiválasztással oly elegyarányu erdőket nevelünk, amelyeknek állékonysága biztosítva van s amelyek vágható korukban a legértékesebb és a legnagyobb tömegű faanyagot fogják szolgáltatni.

A csemeték nevelése, a vágások beültetése oly körültekintő gondossággal történik, hogy a megtelepített ültetvény lehetőleg minden akadálylyal, mely élete első folyamatában fenyegeti, megküzdhessen. De csak félsikert, vagy annál is kevesebbet érhetnének el, ha a legszebb reményekre jogosító így megtelepült fiatalost magára hagynók. Az embernyi magasságon felül növő epilobiummal, a málnával, szederrel még megküzd, ezt az óriási gyommennyiséget a hó rányomja, de a zömök törzsecskék csak meghajlanak s tavasz nyitáival tovább növekednek. De nemsokára erősebb ellenségek jelentkeznek. Mint a gomba nőnek a beültetett vágásterületen a lágylombfák, a mogyoró és a berkenye, úgy hogy rövid pár év múlva a mi szép ültetésünket a tolakodók serege fojtogatja; a zömök csemeték megnyurgulnak, élénk zöld színöket elveszítik s csak megtizedelve hosszú idő múltán volnának képesek a betolakodott ellenség feje felé kerülni, ha az erdőgazda gondoskodása segítségökre nem sietne.

Munkások serege kaczórral felfegyverkezve siet az elnyomottak védelmére.

Eddig a gyomfák irtásánál, fejszével dolgoztak a munkások, de a fejsze munkája azért kevésbé jó, mert a munkás fejszével rendszeren teljesen levágja a gyomfát, nem képes úgy, mint a kaczórral, a gyomfa törzsének közepéig bevágni, pedig akkor végzünk a fiatalos érdekében eredményes munkát, ha a gyomfát csak félig bevágva lehajlítjuk, mert a teljesen kivágott gyomfa ismét kisarjadzik s rövid idő alatt megint uralkodóvá válik. A félig bevágott és lehajlított gyomfa nem vész ki teljesen, hanem sinlódó életet folytat, koronája ismét felfelé törekszik, de nem azzal az erélylyel, melylyel a kivágott gyomfa helyén a sarjak

szoktak kinyulni; olyan, mint a halálosan sebzett, harczképtelenné tett ellenség, minden életerejét sebének beforrasztására fordítja s a hasztalan erőlködésben végre elpusztul.

A lány lombfákat az őzek és szarvasok is nagyon szeretik s ha élő koronával a földre hajlíttatnak, a vad is több táplálékot talál a fiatalosban s nem kénytelen a fenyőcsemetéket lerágni.

A gyomfák kipusztítása a fenyőcsemetéknek nemcsak életbenmaradását biztosítja, de természet szerű fejlődését is előmozdítja. A luczfenyő, de különösen a jegenyefenyő kora fiatalságában lassu növéssü; a jegenyefenyő ugyan inkább elbirja a beárnyalást de azért teljesen beárnyalva nem képes fejlődni, a luczfenyő még kevésbé, a vörösfenyőnek pedig halál a beárnyalás.

Kora fiatalságában a jegenyefenyő birja meg a legsűrűbb állást, de a luczfenyő s különösen a vörösfenyő határozottan szabadabb, téresebb állást kívánnak, hogy oldalágaikat szabályosan kifejleszthessék s így a törzsecske növekedésének szabályosságát is biztosítsák. Beárnyalás esetén a vörösfenyő igen gyorsan, de a luczfenyő is lehullatja alsó ágait, pedig a helyes nevelés szabályai megkívánják, hogy a luczfenyő-fiatalos addig, míg 5—8 méter magasságot el nem ér, földig ágas maradjon.

E körülmények is igazolják, hogy a gyomfák irtása fenyőerdők telepítésénél egyike a legfontosabb nevelési eljárásoknak, mert már az is baj, a szabályos növekedés rovására esik, ha a fiatal fenyőcske csak részben is elveszti az alsó ágait. Lomblevelű fiatalosok nevelésénél a tenyésztendő fanemet csak az elnyomástól kell védeni, a sűrűség itt nemcsak nem hátrányos, hanem feltétlenül szükséges, mert csak úgy nevelhetünk hosszú, ágtiszta törzseket. A ritka állásu lomblevelű fiatalos durva ágakat, görbe és villás törzseket nevel; de lucz-, jegenye- és vörösfenyőnél a ritkább, szabadabb állás nincsen semmi hátrányos befolyással a törzs egyenes növekedésére, mert ezek még teljesen szabad állásban is egyenesen felfelé növekednek.

Ha luczfenyő-állományok az 5—8 méter magasságot elérték, megkezdődik bennök a záródás, ami ott, ahol hó- és zuzmaranyomástól tartani nem kell, mindaddig megmaradhat, míg az alsó ágak a törzsek fele részeig letisztulnak. Szükséges is ebben

a korban, amikor legerőteljesebb a hossznövekvés, a sűrű záródás, hogy hosszú, ágtiszta törzseket neveljünk.

Magashegységekben az óriási havazások nem egyszer nagy károkat okoznak a sűrű fenyőfiatalosokban; azért ily helyeken az erdőgazda az előtt a homlokegyenest ellenkező két feladat előtt áll, hogy a törzseket ágtisztákká nevelje, de a hónyomás károsításától is megvédje. Teljesen ellenkező eljárást kíván e két feltétel egy időben, mert ágtiszta törzseket csak sűrű állásban nevelhetünk, a hónyomás károsítását pedig akkor előzzük meg, ha a sűrű fiatalost megritkitjük.

A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóságnál e két feltételnek úgy felelünk meg, hogy már a gyomfák irtása alkalmával, ott, ahol sűrű fenyőcsemetéseket találunk, ezeket átlag 1.5 méter csemetetávolságnyra megritkitjük, ha pedig a fiatalosok már záródtak, nem végzünk rendes áterdölést, hanem szintén 1.5—2 méter törzstávolságot véve alapul, ily távolságban a legerőteljesebb, a kimagasló növésű törzseket meghagyva, a többinek a csucsat kaczorral leütjük s illetve az elérhető magasságban a kaczorral bevágva, a csucst letörjük. Ily módon az állomány alsó részében a sűrű záródás megmarad, az uralkodó törzsek ágtisztákká fejlődnek, a korona magasságában azonban a záródás úgy van megszakítva, hogy a hó- és zuzmaranyomás károsításának veszedelme ki van zárva.

Végül felemlitem a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóságnak amaz üdvös intézkedését, hogy tavasszal az erdősitések idejére a központban szolgáló összes fiatal szakembereket az erdőgondnok segítségére küldi ki. E fiatal szakembereknek ilyenkor egyedüli kötelességük az erdősitési munkálatok kivételének az ellenőrzése. Fiatal szaktársaink nevelése érdekében is üdvös intézkedés e fontos foglalkoztatás; itt tanulják megismerni, hogy a sikeres erdősités a legszebb és legfontosabb kötelessége az erdőgazdának, mert az erdők nyers kihasználását akármelyik ugynevezett faszakmász is elvégzi, de a távol jövő érdekében önzetlen fáradozással a lehető legértékesebb erdőt nevelni csak a szakember képes, ki biológiai ismereteinek szemüvegén egy századra előre látva, már a megtelepítésnél szerető gondossággal, természetőknek megfelelően helyezi el csemetéit s átsegítve a fiatalost a

gyermekbetegségek, erőteljes, ellentállásra képes ifjúvá neveli. A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság fennállása vagyis 1881. év óta teljesített erdősitésekről és azok költségeiről Biró Zoltánnak „A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületének gazdasági viszonyai“ című művéből szabad legyen egy kimutatást közölnöm.

Év szám	Az erdőművelés rovatán		Beerdősített terület	A felhasznált erdőművelési költségből 1 k. hold beerdősített területre esik		M e g j e g y z é s
	elő- irányoz- tatott	tényleg kiadatott		kor.	fill.	
	k o r o n a			k. hold.		
1881	22760	6422	—	—	—	Ezekről az évekről a terület- adatok nem voltak besze- rezhetők.
1882	25000	13422	—	—	—	
1883	25000	20100	—	—	—	
1884	26000	25084	—	—	—	
1885	27000	22424	688	32	59	Vetés 173 hold.
1886	27000	35704	1429	24	98	„ 955 „
1887	27000	37354	1241	30	10	„ 603 „
1888	27000	35992	2107	17	08	„ 543 „
1889	32730	27376	1868	14	65	„ 639 „
1890	48256	42796	3442	12	43	„ 207 „
1891	49000	51640	3498	14	76	„ 218 „
1892	50000	49872	3080	16	19	
1893	56000	45074	2809	16	04	Az 1881—1893. évben teljesi-
1894	56000	45706	2886	15	83	tett erdősitések nagy része
1895	56000	55928	3245	17	23	az 1894—1903. években pó-
1896	56000	69176	3705	18	62	toltatott.
1897	60000	73050	2580	28	31	
1898	70000	81010	2289	35	39	Az átlagadatokat az utolsó
1899	77600	120434	4342	27	74	9 évben a fiatalosok felsza-
1900	106000	124418	3515	35	39	badítására és pótlására for-
1901	120000	120618	3343	36	81	ditott költségek s a maga-
1902	120000	120537	3634	33	17	sabb napszámúak, vala-
1903	130000	130838	3715	35	21	mint a kopárokra kiadott
1904	130000	127865	3356	38	10	csemeték termelési költ-
1905	132000	132104	2674	49	40	ségei emelték oly magasra.

Hogy a csemeték nevelésére és a fiatalosok tisztogatására körülbelül mekkora összeget fordítunk, álljanak itt a legutolsó két év részletes adatai.

1904. évben az erdőművelésre kiadtunk 127.865 koronát, beültettünk 3355·88 k. holdat 86,047 K 95 f. költséggel, amiből egy k. holdra 25·64 korona esik. A többi költség a csemeték nevelésére és a fiatalosok tisztítására lett fordítva. 280,902 m² kiterjedésű csemetekertben 42·1 millió csemetét neveltünk s ebből kiadtunk erdősitésekre és kopárokra 8·3 milliót.

1905. évben az erdőművelésre kiadtunk 132,103 K 85 f.-t, beültettünk 2673·7 k. holdat 52244 K 10 f. költséggel. Egy holdra átlag 19·54 korona esik. A többi költség fiatalosok felszabadítására és csemetekertekre fordított. 292.539 m³ csemetekertben 36·7 millió csemetét neveltünk s erdősitésekre és kopárokra 6·5 milliót adtunk ki.

Az előbb közölt kimutatásból látható, hogy a máramaros-szigeti m. kir. erdőigazgatóság az erdősitések sikere érdekében évenként nem kicsinylendő összegeket ad ki, de ez áldozatok még jelentékenyeknek se mondhatók, ha az eredmények pénzbeli értékét mérlegeljük.

A magas hegységi erdősitések mindenkor költségesebbek; a nagy távolságok, a meredek hegyoldalak a csemeték ültetését és különösen a szállítását feltétlenül drágítják s a fiatalosok tisztogatása, felszabadítása és gyéritése is körülményesebb és költségesebb munkát tételez fel. Az óriási mértékben lábrakapó gyomok ellen való küzdelemnek előrelátó megkönnyítése indokolttá teszi a kiültetendő csemeték költséges nevelését, mert olcsóbb, gyengébb csemetékkal lehetetlen biztos eredményt elérni; a fiatalos hézagos lesz, s ha a hézagokat újabb és holdanként nagyobbodó költséggel gyorsan nem pótoljuk, a hézagok felé durva ágakat fejlesztenek a fiatal fácskák, s ha e durva ágak a később bekövetkező erősebb beárnyalás folytán le is hullnak, de ez nem oly simán történik, mint az egyenletes záródásban nőtt fiatalosoknál s nem kár nélkül, mert az elszáradt vastag ágcsomók technikailag kevésbé értékesek a törzset.

A lucz- és jegenyefenyő-csemetés a betolakodó lágylombfákon az erdőgazda segítsége nélkül is kisebb-nagyobb kárral

győzedelmeskedni képes, a vörösfenyő azonban a lágylombfák nyomása alatt is elpusztul. De a lucz- és jegenyefenyőnél a növekvésnek hány évi visszamaradásába kerül a küzdelem s mily nyomorultul gyenge állapotban kerülnek ki az ilyen élet-halál harcot küzdő fiatalosok. E küzdelemnek ismét csak hézagos fiatalosok az eredményei.

Gyenge csemeték ültetésével és a lágylombfák kivágásának elmulasztásával hosszú évek múlva végre is egyenetlen záródású fiatalost kapunk. Helyenként, ahol a körülmények a fenyőnek kedveztek, sűrű záródású foltok képződnek, helyenként, ahol a gyom és a lágylombfák a csemetékét többé-kevésbé kifojtották, ritka, egyenetlen záródású csoportok keletkeznek. A sűrű csoportokban, különösen gyengébb termőhelyeken, az egyes fácskák harminc éves korig is egymást nyomva, nem képesek helyből mozdulni s nyurga, gyenge törzseket nevelve, részben a hónyomás áldozataivá lesznek; az egyenetlen záródású ritka csoportok azonban — különösen jobb termőhelyeken — gyorsan felcseperednek, durva ágait oldalt messze kiterjesztik s koronáik kifejlődése után sem levén képesek oly sűrű záródásba kerülni, hogy ágait korán és simán levethessék, csekélyebb értékű, ágcsonkos és sudarlós törzseket nevelnek s árnyékot vetnek ama sűrűbb csoportokra, amelyekből idővel az egymásközi küzdelemben kimagasló növésű, ágiszta törzsek nevelődnek, de amelyek éppen a hosszú ideig tartó küzdelem miatt növekedésükben visszamaradva, nem képesek lépést tartani a hézagos állásban felnőtt csoportokkal.

Az ily erdők értéke össze sem hasonlítható a máramarosszigeti erdőigazgatóságnál rendszert képező ápolással felnevelt erdők értékével. A mi gyomfaktól kitisztított s a koronák lecsapásával egymás között is megritkított fiatalosaink egyenetlen záródásban és erőteljes, semmi által se hátráltatott növekvésben a 30 éves korig további ápolást nem igényelnek. A 30 éves koron túl az ágiszta és hosszutörzsű állományban a tulszárnyalt és elnyomott fák kivágásával mérsékelt áterdőlésre lenne szükség s habár mai időben utak hiányában s éppen e hiány miatt költséges áterdőlési munkára képtelenek vagyunk, ennek az áterdőlésnek az elmaradása csak annyiban jelent kárt, hogy a beállott küzdelemben a törzsek vastagsági növekvése mindaddig visszamarad, míg az

állomány tisztulása önmagától bekövetkezik, de a küzdelem az egyes törzsek technikai minőségére nagyobb befolyással nincsen, mert így is egyenletes, technikailag értékes erdők nevelődnek fel.

Az erdősitésekre s a fiatalos-ápolásokra fordított nagyobb költség tehát feltétlenül jövedelmező befektetés, különösen, ha tekintetbe vesszük a mai faárakat, melyek idők folyamán még emelkedni fognak, mert az erdő hova-tovább kevesebb lesz s az ipar fejlődésével a kereslet is mindinkább élénkülni fog s első sorban keresett lesz a technikailag teljesen kifogástalan faanyag, mely csakis gondos és lelkiismeretes ápolással nevelhető fel. Kincseket ér most az erdő, amelynek belterjes nevelése nemcsak kötelesség, míg a nevelés elmulasztása érzékeny nemzetgazdasági kárt jelent.

Igy vagyunk nemcsak a fenyő, hanem a lomberdők nevelésével is. Mekkora értékek vesztek el a gondos erdőápolás és nevelés elmulasztása miatt a holdak százezerein ott, ahol a bükk és gyertyán a tölgygyel ölelkezett, s ahol a tölgy, a bükk és gyertyán fojtó ölelése következtében elpusztult s fájdalom, pusztul ma is. De mekkora értékcsökkenést jelent tiszta tölgyállományokban is az erdőápolás és nevelés elmaradása azáltal, hogy a sarjak válnak uralkodókká s szétterpeszkedve előlik a magról kelt vagy ültetett fiatalost. A technikai és kémiai tudományok szédületes haladásával nem tudhatjuk ma, hogy holnap mekkora kincseket birunk bükköseinkben, azért a tiszta bükkerdőkben sem felesleges az erdőápolás, itt is a lágylombfák kiküszöbölésével a hézagokat gyorsan kell kipótolni, mert a hézagok helyein ágas, villás törzsek nevelődnek s ha a sűrű záródást megtartjuk mindaddig, míg az erdő ágtiszta törzsekkel felnyurgult, az ezután következő áterdölésekkel vaskos törzseket fogunk nevelni, míg az áterdölések elmulasztásával a vágható korban is vékonytörzsű állományunk lesz.

Mint előbb is említettem, az erdők nyers kihasználására bármely faszakmász is képes, de az erdőnevelés a mi kötelességünk s csak az az erdész mondhatja, hogy hivatásának kifogástalanul megfelelt, aki e kötelességét szerető gondossággal, hiven és fáradhatatlanul teljesítette s elévülhetetlen ama vezetőférfiak érdeme, kik e kötelességteljesítésben előretörve, lelkesedéssel, tudással és törhetlen akaraterővel biztosítják a sikert.